

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapestben.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal ... • 16.— | nyolczad oldal • 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

A tanítók fizetésrendezése.

Mindnyajunk előtt ismeretes dolog, hogy a tanítók fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat elkészült, s ennek anyagi előnyeit állami kartársaink, mint fizetési pótlékot, már két év óta élvezik.

Sajnos, hogy a javaslat csak az állami tanítókat ismeri s ezekre terjeszti ki gondoskodó atyai kezét, s a tanítóságnak több mint 80% -át nem létezőnek tekintti. Mi, kiket nem neveznek állami tanítóknak, sérelmesnek, több, lealázónak találjuk a helyzetet. Sérelmesnek, mert anyagi érdekeinkről nem gondoskodik, míg az alig számot tevő állami tanítók érdekeit majdnem teljesen kielégíti. Lealázónak azon erkölcsi arculesapásért, mellyel a javaslat a nem állami tanítókat sújtja.

Mert, hogy a javaslat nem öleli föl az összes — tehát a nem állami — tanítóság érdekeit, hanem csak egy kis töredék anyagi jóléteiről igyekszik gondoskodni, nem tulajdonítható másnak, mint annak, hogy a javaslat elkészítője csak az állami tanítók munkáját tekinti a nemzetre hasznosnak, a többi, az csak kenyszer — napszám.

Vajjon mi, kiket telekezeti vagy községi tanítóknak hívnak, a népnevelés fárasztó munkája közben, vagy a társadalom kényes mezején, kinek az érdeket szolgáljuk? Kinek az érdekében vagyunk: gazdász, kertész, méhész, tüzoltó, s mindenféle egyesületek tiszteletbeli vezetői? Nemde a nép, a nemzet érdekében. S kié ez istenadta nép? Az államé! A nép érdekében teszünk mindent, hogy ezáltal az államnak szolgáljunk. Az államnak neveljük a honpolgárokat s így végeredményében mi az államnak is tanítói vagyunk.

Tudásunk kevesebb? vagy talán munkakörünk más? Egyik sem. Egyenlő képesítéssel bírunk, oklevelünk egyenértékű s így tudásunk is egy fokozaton áll; mindnyaján arra törekszünk, hogy a hazának jó, erkölcsös honpolgárokat s az egyháznak hitbuzgó híveket neveljünk. Tehát munkakörünk s ebből kifolyólag munkásságunk is egyenlő. Hol tehát a különbség tanító és tanító között? A cím s a címen kívül az, hogy míg az egyik az

adóhivatalból minden fennakadás nélkül kapja fizetését, addig a másik, megérdemelt garasaihoz, sokszor igen keservesen jut hozzá.

Nem találjuk meg az okát a mellőzésnek, mert az, hogy közel 30 ezer tagot számláló testületben akadnak olyanok is, kik az állam érdekeivel ellentétbe helyezkedve nemzetiségi eszméket hirdetnek, még nem elég arra, hogy egy ily társadalmi tényezőről a törvényhozás megfélekedezzen.

Egyforma képesítéssel, egyenlő munka mellett egy célt szolgálunk; kell tehát, hogy egyforma ellátásban is részesüljünk, ezt hozza magával a jog, az igazság, s ezt követeli a méltányosság is.

Nem nézhetjük összetett kezekkel, hogy a törvény különbséget tegyen tanító és tanító között. Oda kell törekednünk, — s erre minden eszközt meg kell ragadnunk, — hogy a törvény csak tanítót ismerjen, s ennek kifejezéséül az összes tanítóság fizetését egyenlő alapon rendezze.

Melven Tisztelt Kartársak! A törvényhozótestület ez idő szerint munkaképtelen; a jövőt nem látjuk, tömörülünk mindnyaján egy táborba s tüzzük zászlónkra az egyenlőség jelszavát. Saját anyagi és erkölcsi érdekünk kívánja, hogy mellőzésünket semmi téren ne nézzük tétlenül. Indítsuk meg a mozgalmat minél hamarabb, tegyük szóvá sérelmünket gyűléseinken, s gondoskodjunk azoknak megszüntetéséről. Küldjön ki minden kör egy kérvénykészítő bizottságot és ennek főadata legyen az Országgyűléshez benyújtandó kérvény elkészítése. Fejtsük ki e kérvényben sérelmeinket, s kérjük a törvényhozótestületet, hogy a tanítók fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalásakor az összes tanítóság fizetését egyenlő alapon rendezze.

Nem hiszem, hogy szavunk a pusztába hangzó szó marad továbbra is. Nem akarom hinni, hogy a törvényhozás ne méltányolja munkánkat ép úgy, mint az állami kartársainkét. Még kevésbé hihető az, hogy az állam költségvetésébe, ép a népoktatásra szükséges összeg, nem volna beállítható.

Kell, hogy rólunk is gondoskodjanak, a népnevelés munkásairól, hogy fölszabaduljunk a napi gon-

dok alól s így egész valónkkal szolgálhassuk azon magasztos célt, melyet a népnevelés érdeke s hazánk jövő boldogsága joggal megkíván.

Föl tehát a zászlót: a tanítói egyenlőséget hirdető zászlót!

Hort.

László József.

Nyelvtani magyarázatok. Írás, fogalmazás.

A népiskolai tanítás eredménye a gondolatok szó- és írásbeli kifejezésében, tehát a *fogalmazásban*, gyengének találhatott. Az erre vonatkozó panaszok általánosak; mi tanítók mint azok, a kiknek alkalmuk van a népiskolát végzett felneveltek írásbeli közléseit olvasni, látjuk, hogy a tanítás ezen ágában a siker igen kevés, de még a középiskolában sinesenek meglegedve a fogalmazással, a mit az írásbeli dolgozatok minősítése is bizonyítanak. Így tehát el kell fogadnunk az illetet, hogy a fogalmazásban nem értük el a kívánt célt és ebből folyólag törekednünk is kell arra, hogy az eredményt jobbra tegyük.

Új tanításterveink is rámutatnak ezen körülményre és eszerint alapítják meg intézkedéseiket, nagyobbreszt új irányt jelölnek meg, amelyet követve, reméljük, hogy a népiskola ezen ágában is az általánosan és jogosan ohajtott eredményt eléri majd. Rajtunk tehát a sor, hogy a mód fölött elmélkedjünk, amellyel célhoz juthatunk, hogy így a közkívánságnak és ezzel tanításterveink követelményeinek is megfeleljünk.

Tegyük föl a kérdést: Ki tud fogalmazni? Fogalmazni az tud, aki gondolatait helyesen kifejezni tudja. Mit kell tehát elérni? Azt kell elérnünk, hogy a gyermek azt, amit gondol, helyesen ki is fejezze.

Szándékosan mellőztem itt az *írásban* való kitértelt és megkülönböztetést, mert én azt tartom, hogy aki gondolatait, eszméit előszóval tudja helyesen és tetszetősen kifejezni, az ugyanazt írásban is kifejezi — föltéve, hogy írni tud folyékonyan.

Ezen rövid értelmezésből is nyilvánvalóvá lesz, hogy a fogalmazás tanításánál az első és legfontosabb dolog — a *szóbeli fogalmazás*.

E becses lapokban már szóvá tettem egyszer, hogy tanulóink nem tudnak *beszélni*. Kin nézni azt a vergődést, ha valamit elmondaniok kell; vagy mily nehéz a gyermekekből valamit kihozni. Nagyon helyes azon állítás, hogy a beszédből az egyen értelmi fokára következtethetünk. Különösen hangzik, hogy a mi örökösen fecsegő gyermekeink nem tudnak beszélni és mégis úgy van, nem tudnak beszélni, ha azt akarjuk, hogy a beszédük a *gondolkozás* eredménye legyen. Ime, ezzel egy új, még pedig lényeges szempont merül föl, hogy miért nem tudnak beszélni, azért, mert nem tudnak *gondolkodni*. De vajjon, miért van ez így? Egyszerűen azért, mert *gondolkodva* beszélni nem kényszerítjük eleget őket, mert tanításunk-

ban a gondolkodva való beszélgetést eléggé nem gyakoroljuk. Kész dolgokat, fogalmakat, ítéleteket, következtetéseket adunk ajkaikra, esakhogy minden szellemi munkálkodás nélkül visszadják. Keveset vesszük igénybe szellemi tevékenységüket, sok szó, kevés értelem; kellőleg nem irányítjuk értelmi működésüket. Bizony, bármennyit beszélünk és irtunk ellene, még mindig elég gépies és sablonos a mi munkánk. És ennek gyümölcse a sivár gondolatszegénység és ezzel a kifejezésben való szegénység. Szabadon kell tehát a gyermekekkel beszélnünk, a fogalmat, ha csak lehet, rávezetéssel tisztázni és megalkotni, a megbeszélte dolgok fölött ítéletmondásra és annak indokolására utalni őket, beláttatni velük, hogy helyesen vagy helytelenül következtettek; mert hiába, a fogalmazás nem csak a tudás egyik különálló ága, hanem az ember *egész* értelmi és érzelmi mivoltának nyilvánulása.

Lehet, hogy a népiskola szempontjából nézve a dolgot, kissé mélyen mentem bele, de a lényeg egy és ugyanaz. Akárki ír bármit is, írásában visszatükröződik szellemi életének foka, gondolkozásának tartalma.

A fogalmazás szempontjából is arra akartam utalni, hogy a helyes, rendszeres gondolkozásra kell tanulóinkat vezetnünk. Ime erre vonatkozólag egy kis példa. Egy képet akarunk leírni. Első osztályos tanulóimnak a lovat ábrázoló szemleltetőképet mutatom. «Gyermekek, mit láttok ezen a képen?» Egy fiú ezt feleli: «Kocsist ostorral». T. i. ez is a ló mellé van festve. Lám, ezen esetben találó alkalom kínálkozik arra, hogy a gyermekeket a *lényeges* és nem lényeges feltüntetésére vezessük és hogy a *lényeges* mindig a fő. Folytatom a képről. «Ézt a képet nem azért festették, hogy nekünk a kocsist meg az ostort megmutassák. Hanem, mit gondoltok, miért festették ezt a képet? hogy mi ezen mit lássunk jól?» Egy fiú: «Hogy a lovat lássuk». Úgy van, ezen a képen a ló a fő és azért ezt kell először megfigyelnünk és elmondanunk. Az ipariskolában egy fiú levelet ír. «Szeretett Szüleim! Köszöntöm Önöket ezerszer, én vasárnap a színházban voltam» stb. No edes fiam, azt gondold te, hogy edes szüleid azt kívánják leginkább megtudni, hogy színházban voltál-e? Nem. «Mit gondolsz, mire kíváncsiak? Mit akarnak tudni?» «Hogy egészséges vagyok-e?» Így és ehhez hasonló módon gondolnám én a tanulókat a rendszeres gondolkozásra vezetni. Ezzel nemesak a gondolkozást fejlesztjük, hanem a rendszeres fogalmazásra is előkészítünk.

Most pedig lássuk a gondolatok *szóbeli* kifejezését. A gondolatnak a szó adja meg az életet. Törekvésünk tehát az legyen, hogy a gyermek annak, amit gondol, szóval is helyes kifejezést tudjon adni. Erre is a legjobb út a rendszeres beszélgetés. Beszélgetve tanítani, kerülni minden egyformaságot, sablonszerűséget, hanem ugyanazt többféleképen próbáljuk kifejezni. A kérdéseket minél változatosabban adjuk, hogy a felelet *szóbeli* alakja is változzék. Itt célunk az le-

gyen... a bes... most... a sz... sekr... jük a... hane... gyak... és er... dato... közö... mon... és í... nővé... kel... függ... jen... lunk... is, a... körü... nyel... Mag... tatu... ban... eme... zést... le, a... mer... hog... pen... tesz... korl... P... meg... szer... nek... Ján... szó... sze... sze... kör... uta... ged... teh... dar... jó... hog... mé... én... me... het... teh... azt... bes... be... az... író... mi... fej... an... ly...

gyen, hogy a szöbőséget gazdagítsuk, mert ezzel a beszéd mindinkább tökéletesedik. Tanításunk most már a szóbeli fogalmazást előkészíti, mert a szabatos beszédet követeljük. Az egyes kérdésekre teljes, logikus feleletet kívánunk. Követeljük az állítás indokolását is, nem külön kérdésre, hanem az állítással kapcsolatosan. Az egyes tárgyak szóbeli leírásánál megállapítjuk a sorrendet és ennek megfelelően kérjük a feleleteket. A mondatok összekötésénél fontos a kötőszók és vonatkozó névmások ismerete, ezeket több alkalmas mondatban feltűnően alkalmazva, mutatjuk be és írásban begyakoroljuk. A tárgyak, állatok, növények, ásványok stb. leírását először kérdésekkel, később ezek nélkül is vesszük, hogy az összefüggésre és a sorrendre a gyermek maga ügyeljen. Nagyon jó szolgálatot tesznek nekünk célunk elérésére a mesék és elbeszélések elmondása is, a szereplő személyek jellemzése, a helyzet és körülmények megítélése stb., továbbá a költemények prózába való átalakítása és visszaadása. Magasabb fokon *szóbelileg* leveleket is fogalmaztatunk és mindent, amit a gyakorlati életben írásban kifejezni szoktunk. Énnél igen fontos kiemelni azt, hogy az írás a személyes érintkezést pótolja és ennél fogva ugyanazt és úgy írjuk le, ahogyan azt szóval elmondanók. Fontos ez, mert a fogalmazásnál a legtöbb ember azt hiszi, hogy akkor valami különösét és egészen másképen kell írni, mint ahogyan beszélünk és ez teszi nekik nehezzé az írást. Mutassuk ezt gyakorlatilag is be.

Például: *János* szülei Budapesten laknak, ő meg Pozsonyban tanul. *János* karácsonyra haza szeretne menni; kéri tehát szüleit, engedjék meg neki a hazautazást. «Nézzük, fiuk, mit szólna *János*, ha édes szüleiével beszélhetne. Úgy-e így szólna: Édes szüleim! Közelednek a karácsonyi szent ünnepek, ezeken pedig mindenki otthon szeret lenni. Én is azt szeretném, hogy Önök körében legyek. Kérem, engedjék meg, hogy hazautazhassam». De *János* fél, hogy szülei nem engedik meg, mert nem jól tanul, mit mondana tehát még, hogy mégis megengedjék. Ezt mondaná: «Én iparkodni fogok, hogy jól feleljek és jó bizonyítványom legyen». Ha pedig *János* látná, hogy édesatyja a fejét csóválja, mit mondana még? Így szólna: «Kérem, atyám, engedje meg, én jó leszek és tanulni fogok». Erre az apa vagy megígéri, vagy nem. *János* azonban nem beszélhet szüleiével, mert Budapesten laknak, mit fog tehát tenni? «Írni fog.» És mit fog írni? Ugyan azt írja le, amit szóval elmondana, ha velük beszélhetne.

Ilyen példák kidolgozásával gyakoroljuk a szóbeli fogalmazást, ami mindennél fontosabb, mert az írásbeli közléseknél elvégre nem is a *helyesírás* a fő és a lényeg, hanem az, hogy magunkat minél tisztábban megértessük és helyesebben kifejezzük. A *szóbeli fogalmazás* tehát az alap, amelyre az *írásbeli fogalmazás* épül. Nagyon helyesen teszi azért *új tanítástervünk*, amikor így

ír: «A *fogalmazás* pedig arra képesítse a tanulót, hogy a szemlélete, illetőleg tapasztalata körébe eső dolgokról magyarul s félreérthetetlenül fejezze ki magát». Majd pedig az első osztály fogalmazási céljánál ez áll: «A fogalmazás *szóbeli* s abból áll, hogy a gyermek a feltett kérdésekre teljes mondatban felel s az értelmezett és olvasott elbeszélő olvasmányt lehetőleg önállóan elmondja». Természetesen először kérdésekkel segítünk, majd csak egyes szövegből álló támaszpontokat adunk és a kifejtést a gyermekre bizzuk. Végre pedig a teljesen önálló elmondás következik.

Hogy *új tanítástervünk* mily nagy gondot kíván a *szóbeli fogalmazásra* fordítani, mutatja azon beosztása, hogy minden osztályban külön-külön foglalkozik vele, sőt egyenesen kijelöli a szóbeli fogalmazás anyagát. Ez teljesen új dolog és gyakorlati értéke, mivel az írásbeli fogalmazás elengedhetetlen alapját képezi, felette becses. Értékesítsük tehát ezen a szó- és írásbeli kifejezés tökéletesítésére célozó *szóbeli fogalmazást* oly mértékben, amint azt *új tanítástervünk* előírja és akkor a fogalmazás legnagyobb nehézségét legyőztük, mert amit elmondani tudok, azt *leírni* nem nehezebb, hanem *könnyebb* lesz.

Ezek után térjünk át az *írásbeli kifejezésre*.
Pozsony. *Mihalicska János.*

(Folyt. köv.)

Nyugdíjazás.

Tanév közben a tanító nyugdíjaztatását nem kérelmezheti, mert a változás, a betöltésig eltelő néhány hónapi idő a tanúgyre nagy kárral jár. Faluhelyen úgyis csak nyolc hónap a szorgalom-idő s ha abból is elvesznek még valamicskét, úgy az anyagot elvégezni és eredményt várni nem lehet.

Ha mindazonáltal oly súlyos beteg az illető tanító, hogy a tanév végéig sehogyan sem taníthat, akkor betegségének beigazolásával kérheti kivételesen tanév közben is nyugdíjaztatását, de ellenkezőleg nem.

A nyugdíjazásnál kétféle eljárás van. Ha valaki 65-ik életévét betöltötte, vagy 40 évig szolgált, akkor kérvényét a kívánt mellékletekkel együtt beterjeszti a vármegye kir. tanfelügyelőjéhez, ki azt a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrhoz küldi föl. Egyéb dolog nincs vele.

A kérvényt a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrhoz kell címezni és egykoronás bélyeggel ellátni. A többi okmány mind eredeti és bélyeges legyen. A mellékletekre 30 filléres bélyeg kell. Szolgálati bizonyítványokra azonban egykoronás. Amelyiken már van bélyeg, arra fölösleges ismét tenni.

A kérvény egyszerű és rövid legyen, mert a becsatolt okmányok beszélnek.

A nyugdíjazáshoz következő okmányok szükségesek:

1. Kérvény. 2. A tanító, valamint családtagjainak születési anyakönyvi kivonata, továbbá házasságfelvevő, mi családi értesítő alakjában is kiállított. A családi értesítőre annyi egykoronás helyegyetlen, mint ahány születés, halalozás, esketés, szorvat, nox fordul elő. Ha kiskorú gyermekek nincsenek, úgy a nagykorúak keresztlevele nem kell, hanem ezen körülményt a kérvényben föl kell említeni és pedig jól kivethető alakban. 3. Szolgálati bizonyítványok, megfelelő időrenddel számozva. Megszakítás ne legyen. Az oly általánosán kiállított működési bizonyítványok, hogy ezen tanévben itt működött, nem jók; ki kell határozottan tenni az évet, hónapot és napot, melytől meddig működött, hogy megszakítás ne legyen. Vakarásnak nem szabad lenni a szolgálati bizonyítványban. A szolgálati bizonyítványok miatt sok baj volt már, késeltette az illetők nyugdíjazását, szaporította a munkát, miért is azoknak előleges beszerzését és pontos kiállítását ajánlom. Hiány esakis a szünető lehet, két hónap, esetleg 4. Az esetleges félbeszakítás indoka az 1875. évi XXXII. t. c. 8. §-a értelmében hitetes okmánnyal igazolandó. Vagyis akik a tanítói pályáról leléptek, de később oda ismét visszatértek, azoknak a lelépésük előtt töltött szolgálati idejök csak azon esetben számíttatik be nyugdíjaztatásuk alkalmával, ha kimutatják, hogy egészségi állapotuk vagy hasonló s föliük nem függött rendkívüli körülmények által kényszerítve hagytak oda a tanítóságot és a vegykielegítési igénybe nem vettek. Ezért az ily egyének már a tanítói karból kilépésükkor kötelesek a tanítóságról lemondásukat a kir. tanfelügyelőnel és az illetékes egyházmegyei főhatóságnál bejelenteni s távozásuk indokait igazolni, orvosi bizonyítványukat betegségükről bemutatni. Ezt sok tanító el szokta mulasztani, minek az a káros következménye, hogy azon esetben, ha újból belép a tanítói gárdába, a tanítói pályán töltött előző éveit nem számítják be a nyugdíjintézetbe.

A tanév nyolc és tíz hónap. A működési bizonyítványban tehát négy, esetleg két hónapi hiány szerepelhet csak, de miután a tanítónak szünetidőre is jár a fizetése, mert élni akkor is kell s mivel az mindig ottani tanító, ahol fizetik, bizonyítványát szeptember 1-től augusztus 31-ig állíttassa ki, ha mindjárt szünetjét bejelentés mellett máshol tölti is, mert hisz írásbeli lemondását állásáról nem adta be, vagy ha esetleg beadta is, de azt augusztus 31-re keltezte, tehát augusztus 31-ig még mindig ottani tanító. A szolgálati bizonyítványok hátul számozva és megfelelő időrenddel összeállítva legyenek. 4. Az országos tanítói nyugdíj- és gyámalap javára kivetett díjak pontos megfizetését igazoló fölvételi és befizetési könyvecske. 5. A szolgálat utolsó évében élvezett tisztán tanítói jövedelmet feltüntető díjlevél, illetve kimutatás. A díjlevél az egyházmegyei főhatóság által jóvá legyen hagyva s ha abban termények, fa, bor stb. foglaltatik, annak piaci ára helyhatósági bizonyítvánnyal igazolandó. 6. Az iskolafőn-

lartó polgári vagy hitközség részéről bizonyítvány, hogy az illető tanító nyugdíjügyének végleges elintézéséig szolgálatban s ahhoz kepest fizetésének élvezetében marad, vagy szolgálatától s így fizetésétől munkaképtelen volta miatt előbb is megválni kénytelen. A tanítói pályától előbb megválni nem szabad, mert akkor leléptettnek tekintetik s nyugdíjat nem kap. 7. Nyilatkozat, mely kin. adóhivatalnál kéri a nyugdíjösszeg fölvételét. 8. Nyilatkozat, mely időtől (hónap) kéri nyugdíjaztatását.

E két utóbbi különben a kérvényben is fölmelíthető.

A második eljárás azokra vonatkozik, akik még nem töltötték be 65-ik életévüket es nincs 40 évi szolgálatuk. Ezek kérvényüket a főmtelemített módon és mellékletekkel felszerelve május elején a kir. tanfelügyelőhöz betejeszítik.

A kir. tanfelügyelő összehívja a nyugdíjbizottság tagjait, behívja a tanulókat is, akiket a bizottság orvosilag megvizsgál. A vizsgálatról jegyzőkönyvet vesznek föl, melyet a kir. tanfelügyelő a folyamodó tanító irataihoz csatol es mindezeket a miniszterhez fölterjeszti.

A róm. kath., gör. kath. és községi tanítók a Ratio alapján az 1870. előtti évekre is megkapják a főntartótól a nyugdíjat, a többiek pedig esakis 1870-től a nyugdíjalapból. A tanító 40 évi szolgálat után egész fizetésével mehet nyugdíjba. Tíz év után 40% jár, mely összeghez minden további év után 2% számíttatik.

Végül jóleső örömmel említhetem föl, hogy az érdemes tanítók nyugdíjazásánál az illetékes tényezők elismerése el nem marad. Elég ez nekünk, mást nem is kívánunk.

Szekszárd.

Nagy Béla.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Kath. népiskolai s ifjusági könyvtárak szervezése. *Kivonat az esztergomi főegyházmegye j. évi XXI. körleveléből:* A kath. népiskolai s ifjusági könyvtárak kezelésére vonatkozólag készült s az Országos Katholikus Tanügyi Tanács által elfogadott «Utasítást» jóváhagytam, minek következtében a kath. népiskolai és ifjusági könyvtárak szervezésének ezen «Utasítás» és a vele kapcsolatos könyvjegyzék alapján kell történnie. Tekintettel arra, hogy az állami népiskolákban épen most folyik ezen könyvtárak föllállítása, amely tevékenységgel a kath. népiskoláknak lépést kell tartaniok: fölhívom a kerületi tanfelügyelők s az iskolaszéki elnökök figyelmét a fentebb említett s a Szent-István-Társulattól kapható népiskolai és ifjusági könyvjegyzékre, mely jegyzékben foglalt könyvek szállítására ugyancsak a Szent-István-Társulat vállalkozott.

IRODALOM.

A Szent-István-Társulat népies tagilletménye. A Szent-István-Társulat pártoló tagjainak szóló idej tag-

illetmény
A tartalé
Elsős
elhunyt
legendá
jelent
adását
rendezi
kanonizá

A né
«A nag
kérdésre
Ha meg
termész
ség meg
olyan el
lességén
gondos
kinálkoz
esőkkel
a gyerm
pontból
keresztb
könyvből

A va
tatás n
maga j
sulat, r
Domon
a szán
öt ebbe
Istvan
a párt
Ebben
tagok
bünyelt
tagjain
kerül,
könyvek
mivel h
mivel t
az, hog
jenek, t
a sorsá
szivük
vedelm
hogy t
áldozat

A 1
Lukacs
alá vet
és azt
pedig
minisz
tatás,
lök sz
jóvó s

Hí
oktató
érteke
körül
Mikió
annak

A
intern
10.000
szerg
huszo
kényi
roly c
K
veper

illetményt, mint bennünket értesítenek, most küldik szét. A tagilletmény több műből áll.

Elsősorban említtendő *Rosty* Kálmánnak, a nemrég elhunyt neves jezsuitársasági atyának **Magyar szentek legendái** című műve, melynek első kiadása tíz év előtt jelent meg és teljesen elfogyott. A mostani második kiadását *Komárik* István, az elhunyt szerzőnek rendtársa rendezte sajtó alá, megtoldván *Rosty* művét az újabban kanonizált magyar szentek élettörténetével.

A népies tagilletmény második műve *Szuszai* Antal **«A nagy mesterség»** című műve, mely arról a fontos kérdésről szól, miképen kell a gyermeket helyesen nevelni. Ha meggondoljuk azt, hogy egyfelől a szülők a gyermek természetadta nevelői, másfelől pedig a nevelői mesterség mégsem természetadta tudás és gyakoroltság, ebben olyan ellentétre bukkanunk, melyet csakis a szülők kötelességérzete, a nevelés mesterségének elsajátítására való gondos törekvése hidalhat át. Erre alkalmas eszközül kínálkozik *Szuszai* könyve, mely kimerítő gyakorlati tanácsokkal látja el a szülőket arra vonatkozólag, miképen kell a gyermekkel egészségi, vallás-erkölcsi s oktatási szempontból banni, kezdve fogantatásától a gyermekéveken keresztül. Különösen az anyák tanulhatnak sokat a könyvből.

A vallásos buzgalom fölgerjesztése és a hasznos oktatás mellett a tisztességes szórakozásnak is megvan a maga jussa. Erre is figyelemmel volt a Szent-István-Társulat, midőn a népies tagilletmény harmadik könyvéül *Domonkos* Istvánnak, az ismert népies írónak **«Barázdák a szantóföldön»** című elbeszéléskötetét adja, melyben öt elbeszélést találunk. Mindezekhez járul a **Szent-István-Társulat** naptára az 1906. évre, melyet nemcsak a pártoló tagok, hanem a Társulat összes tagjai kapnak. Ebben benne van az alapító, irodalmi osztálybeli és rendes tagok névjegyzéke is. *A Szent-István-Társulat a népies tagilletményt nagy áldozattal állítja ki, mert amit pártoló tagjainak nyújt, az bizony a két koronás tagtől is nem kerül. De a Társulat tudatosan hozza ezt az áldozatot, könyvtári üzletéből eredő nyereségéből pótolva a hiányt, mivel ha akar naradni nagy alapítvának szándékához s mivel tudja, hogy fölép a mai időkben mennyire szükséges az, hogy a nép kezébe csak jó irányú olcsóműnyök kerüljenek. Ezért a Társulat mindazokhoz, kik ennek a népnek a sorsát, sőt hozzátehetjük: ennek az országnak a sorsát szívükön hordják, első szent királyunk nevében, kinek védelme alá helyezkedett, azzal a kérelemmel fordul, hogy több és több pártoló tag szerzésével segítsék őt áldozatos, de honmentő törekvésében.*

VEGYESEK.

A népoktatási törvény reformjának új formája. Lukács György vallás- és közoktatásügyi miniszter revízió alá vette a Berzevicsy-féle népoktatási törvényjavaslatoit és azt azzal küldte le a közoktatásügyi tanácshoz, hogy pedagógiai szempontból mondjon arról véleményét. Lukács miniszter lényegesebb módosításai: 1. az ingyenes népoktatás, 2. a teljesen állami tanítóképzés, 3. a tanfelügyelők szakképzettségének meghatározása. A tervezettel a jövő számban foglalkozunk.

Hitoktatók értekezlete. A fővárosi katolikus hitoktatók *Novák* Lajos e. kanonok elnöklésével a napokban értekezletet tartottak. Az elnök elsősorban a hitoktatás körül fölmerült észrevételeit adta elő. Azután *Aubermann* Miklós hitoktató tett jelentést az új katekizmusról és annak tananyaga beosztásáról.

A győri katolikus internátus. A győri katolikus internátusra újabban adakoztak: Esterházy Miklós herceg 10.000, Esterházy Antal Miklós herceg 100, Sütő Antal szergényi plébános 200, Réka József plébános és százhuszonnyolc hidegségi híve 5884, Horváth Lajos vesz-kényi plébános 20, Soos Géza gazdatiszt 10, Peszlen Károly csapodi plébános 5, a csapodi hívek 10 koronát.

Köszönetnyilvánítás. A Szent-István-Társulat a verperi s kisujfalusi római katolikus iskoláknak tan-

könyveket és iskolai felszerelést ajándékozott, amiért hálás köszönetet ezúton is kifejezi az iskolaszéki elnökség. — A Szent-István-Társulat elnöksége Bögöte népe részére, mely közl. Batthyány Ervin gróf barátai tudvalevőleg szocial-anarchista eszméket igyekeznek széthinteni, kétszáz darab szociális tárgyú népiratkát adományozott. A szép ajándékért ezúton mond hálás köszönetet Gyuk Pál, káplán.

Halálozás. A pozsonyi róm. kath. tanítótestület megint gyász érte *Marschal* Vilmos, a *szent László*ról címzett pozsonyi róm. kath. népiskola és a városi iparostanuló-iskola rendes tanítója hosszas szenvedés után folyó évi december hó 3-án jobblétre szenderült. A még élete delén levő derék tanító szervezetét kimerítette a tanítás nehéz munkája és egy évi szenvedés után csak a halál tudott gyötrelmeinek végét vetni. Szorgalmas, lelkiismeretes munkása volt a megboldogult a magyar katolikus népnevelés ügyének. Tanítási eljárásának egyik főjellegvonása a *kedélyesség* volt. Örömet, jókedvet, játszi hangulatot tudott az iskolai életbe hozni. Különösen a kezdő iskolásokkal szeretett leginkább foglalkozni és becsületes, öntudatos munkája meg is termette méltó gyümölcsét. Legyen neki könnyű a föld, legyen áldott emléke!

A győr-medvei kath. iskola és az államsegély. A múlt év folyamán ugyan e helyen szóvá tettük *Kuliszék*y tanfelügyelőnek a medvei róm. kath. iskolával szemben való viselkedését. A tanfelügyelő úr, aki állammosító törekvéseinek elleplezéseül minduntalan hirdeti, hogy ő a kath. iskolák iránt a legjobb indulattal viseltetik, erőnek-erejével községivé akarta átváltoztatni a kath. iskola jellegét. Eme törekvése azonban kudarcot vallott az iskola igazgatójának: *Elker* József plébánosnak eberségén s a hitközség egyhangú ellenzésén. A medvei iskola kath. jellegü maradt s a tanfelügyelő által szorgalmazott másodtanítói állás is ennek keretében szerveztetett. Es ebből következik *Kuliszék*y tanfelügyelőnek legújabb, de az ő állammosítási mániáját ismerők előtt nem meglepő, szereplése. Míg volt reménye arra, hogy a kath. iskolát körmei közé kaparinthatja, addig csalótkül színet nélkül hangoztatta, hogy oly szegény község, mint Medve, két tanítós iskolájának a terheit nem képes saját erejéből viselni. Kilátásba is helyezte a másodtanító részére évente 700 korona, sőt a kántortanító részére is évi 100 korona államsegélyt. Midőn tudomására jutott, hogy a hitvallásos iskola nem hajlandó hitvallástalanná átvedeni, *Kuliszék*y tanfelügyelő meggyőződése azonnal irányt változtatott s az általa eddig szegénynek elismert községet vagyonossá léptette elő, hogy ezen az alapon elűthesse a kérelmezett és törvény szerint jogosan megillető államsegélytől. *Es nem egyéb, mint a legközségesebb bosszúállás,* mely méltó lehet *Kuliszék*y úrhoz, de nem a kir. tanfelügyelőhöz, kinek minden körülmények között kötelessége a törvényes alapon pártatlanul állani. Mert az igazság, aminek K. úr is teljes tudatában van, az, hogy Medve szegény község. Annyira ugyan vagyonos, hogy kath. iskoláját minden eselszövés és bosszúállás dacára sem kénytelen községivé változtatni, de két tanítóját tisztán a maga erejéből eltartani nem bírja. Ennek a 800 lakosú dunamenti községnek csak 1200 holdnyi határa van, ennek is negyedrészt állandóan a víz veszélyeztetli. Egytantermű iskoláját 1899-ben építette 14 ezer korona költséggel, a múlt évben a második tantermet 5000 korona költséggel, mindkét összegnek tetemes része még kifizetetlen. Tanítófizetésre a múlt tanévben 800 korona kölcsönt vettek föl. A jelen tanévben egy tankötelel után 10 koronán fölüli összeget kell fizetni. Hogy a két-három gyermekes szegény családapá ez miből fizesse, annak *Kuliszék*y úr a megmondhatója. Ha ilyen község nem érdemel államsegélyt, akkor semilyen sem. Medve község kérelme a törvényes kellékeknek mindenben megfelel. Az okmányok között van a főszolgabíró által látalmazott községi szegénységi bizonyítvány is. Ha csak a törvényt tekintik, teljesíteni kell e kérelmet: csakis a nemtelen bosszúállás utasíthatja el. *Kuliszék*y úr szereplése ismeretes Mosonmegyéből, győrmegyei szereplése sem tér el attól. A pinnyédi és medvei kath. iskolákkal szemben való viselkedése egy szerencsétlen kezű, békesség bontó tisztviselőre vall. Ugy

látjuk, Kuliszéky úr immár Győr megyében is egészen eljuttassa kisdéd játékaikat. A győri sajtó osztatlanul a báberácn való pihenést ajánlja. Mi azon meggyőződésünk kifejezésével vesszünk búcsút, hogy Medve község iskolája mindig kath. marad, még akkor is, midőn Kuliszéky úr kath. iskola ellenes fanatizmusával már rég letűnt a szereplés teréről.

Szerkesztői üzenetek.

M. J. Beérkezett. Jönni fog. Köszönet. — B. G. Az első közlemény foglalkozik az ügyvel. Igen, a törvényalkotásnál azt a felfogást és elbánsást szorgalmazzuk, de mi abban a közleményben, amelyet különben ön is örömmel fogad, csak arra óhajtottunk rámutatni, hogy mi volna tehető a most érvényben levő törvények alapján a kántortanítók javára: szóval azt sürgettük, amit a törvényintenció megadnak, de a végrehajtó közegek megtagadnak a kántortanítóktól. — Sz. J. Igen, köteles. — K. F. Beérkezett. Fölhasználjuk. — U. J. Beérkezett. A kérdést napirenden tartjuk. — P. P. Kutattam, de oly rendeletet nem találtam: a határlék behajtása iránt kövessék az 1893. évi XXVI. t.-c.-ben megadott eljárást. Ez eredményre kell hogy vezessen, mert az illetékes közigazgatási közegeket felelőleg sűjtja a törvény, hogy ha a törvényes módon beadott panaszokra a behajtást elmulasztják. — O. M. A Kaposy-féle kántorkönyv megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkereskedése útján is, Budapest IV., Keeskeméti-u. 2. sz. A 12 kötet 32 kor. — Z. A. Mi nem kapjuk az említett lapot. — T. G. 1. A 24 koronát a tentartó akkor is köteles fizetni, hogyha az állás üresedésben van, avagy a rendszeresen alkalmazott tanító még nem lehet tagja a nyugdíjalapnak. 2. A helyesbítésért a k. tanfelügyelőség útján a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz folyamodjék. Melléklet: a díjlevél. — H. M. Forduljon Kaposy Mihály plébános arhoz Regöly, u. p. Hidegkút-ágyónk, Tolnamegye. — D. J. Jönni fog. — M. A. A kívánt dolgokat elküldettük Sturcz György székesfevárosi igazgató úrral. — W. E. Készséggel adunk helyet tudósításának; sőt köszönet azokért. — S. S. A választ levelben adtuk meg. — H. K. A kérdéssel foglalkozni fogunk s akkor felhasználjuk beküldött közleményét. — Több levelre a jövő számban felelünk.

Felelős szerkesztő: Ember Károly.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

Burszentgyörgyi (Pozsonym) róm. kath. iskolánál, elhalálkozás folytán, tanítói állásra pályázat hirdettek *dec. 18-ig*. Javadalmazása: 800 kor. községi penztárból. Egy szoba fűtéssel. Tannyelv magyar-tót. Az állás 1906. január 1-én elfoglalandó. Kérvények *Szedes Sándor* a lesp. plébánoshoz küldendők. 698 1—1

Győri püspöki megye.

Szentmiklósi (Moson megye) róm. kath. iskolához osztálytanító kerestetik. Javadalmazása 800 korona készpénz havi részletekben, továbbá egy butorozott szoba fűtéssel és takarítással. Köteleessége a III. és IV. osztályt és leányismétlősöket tanítani, a kántori teendők minden ágában segédkezni, a kántort akadályoztatása esetében helyettesíteni, amely utóbbi esetben a stóladíjat is élvezi. Csak okleveles és orgonálni tudó ferítanítók pályázhatnak. Pályázati határidő 1905. *december 24.* Az állás január 2-án elfoglalandó. Kérvények az iskolaszék címére küldendők. *J. Kallertits Ferenc* iskolaszéki jegyző Szentmiklós. 695 1—1

Klimpán (Sopron m., u. p. Cinfalva) róm. kath. rovat-magyar tannyelvű osztálytanítói állásra pályázatot hirdettünk. Fizetése 800 korona, butorozott szoba s fűtéséhez szükséges tüzelőanyag. Az állás újvekor elfoglalandó. Szabályszerű kérvények *dec. 20-ig* az iskolaszék elnökéhez küldendők. 697 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A zabari kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetése 800 korona, ebből 472 korona államségély. A pályázat *december hó 21-ére* kitűzetik, személyes jelenlétel kivántatik. *Ruby Antal*, zabari plébános, iskolaszéki elnök. 696 1—1

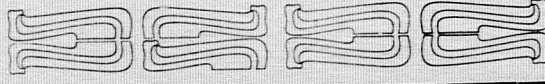
Veszprémi egyházmegye.

A megyeri róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdettek *december 31-ig*. Fizetés: Lakás két szoba, melegkonyha, kamra, ólakkal: 1/2 telek föld, melyet tanító munkáltat, adót fizeti: 30-40 tanköteles fejénként fizet 1/2 mérő rozsol, 1 koronát. Penzül = 36360 kor. Készpénz 43640 korona, melyből 288 kor. államségély. Személyes megjelenés nem szükséges. Okleveles tanítók kérvényt fölszerelve hozzám küldjék. Állás azonnal elfoglalandó. Tab (Somogy m. *Czúpy Bálint*, esperes plébános.

Váci egyházmegye.

Szarvasgede fiókközseg róm. kath. kántortanítói állomására *december 14-ére* pályázat hirdettek. Jövedelme: lakás kerttel, 5 kat. hold szántóföld és 1580 □ öl rét, 85 pártól párbér (1 véka roz és 50 fillér) és stóla, községtől deputátum és tandíjvaltságul 120 kor., 17 úrköbméter fa helyett 110 kor. (Canonica Visitatio szerint 10 öl jár, mely járandóság kiküzdéséért lépések tétekei és földmunkaváltság 86 kor. 10 fill., iskolafűtésre 20 kor., végre Mesko hagyatékából segélyképen 148 kor. Köteleessége: összes kántori és tanítói teendők végzése, faiskola kezelése. Személyes megjelenés előnnyel bír. Oklevéllel és eredeti okmányokkal fölszerelt kérvények iskolaszékekhez intezendők és *dec. 12-ére* Jobbágyiba (Nógrád megye) *Jósz Emil* plébánoshoz küldendők. 684 2—2

Lőrincire (Hatvan mellett) az államilag segélyezett róm. kath. népiskola ötödik tanítói állomására pályázatot hirdetek. Pályázhatnak nőtlen, okleveles tanítók. Javadalmazás: évi 800 korona, esetleg korpótlék, két jó szoba, melyek egyike ujonan butorozva van (ágyneműn kívül). Köteleesség: a rabizott iskola vezetése, kántoriakban díjtalan segédkezés. Aki kántori képességének bemutatása végett személyesen megjelenik, annak ha megválasztva lesz, ezen utókölsége megtérítetik. Pályázati határidő *dec. 25.* Vasúti állomás, orvos, gyógyszerár helyben. *Kiss István*, pápai kamarás plébános, iskolaszéki elnök. 692 1—1

„Nefelegtsszál a Jézuskának.”

Érsekileg jóváhagyott, népies, hatásos, iskolai színjáték, 2 szótamu énekekkel

vizkereszt 687 2

napjára. 1 kor.-ért portómentesen küldi: **Jósvay Gábor**, kántortanító, Poroszló (Heves megye).

Alkalmi zeneművek:

(Orgonára vagy harmoniumra) *Brosig*: **Orgonakönyv** 270; *Kothe*: **Präludiumkönyv** (311 darabbal) 1-80; *Merk*: **Choralkönyv** (tartalmaz 900 közzétételt) 1-80; *Hiss*: **Prälatio és Paternoster** orgonakiséretel 1—; **Manuale Chorale** 1—; **Pastorálék** stb. (karácsonyra pásztor közzétételek orgonára) 1-50; *Schülke*: **100 org. darab és bevezetés a regiszterek használatához** 1-90; **Christfestbilder** (karácsonyra album 51 darabbal, «Stille Nacht» stb.) 1-30; *Grieg*: **Szerzemények** 1-20; *Berens*: **C-moll ábránd** 1—; *Liszt*: **Ave Maria** —70; *Mozart*: **F-moll ábránd** 1—; *Schneider*: **Pädáitanulmányok** 1—; *Köntor*: **Mária-dalok** (szóveggel) 1-50. — Árak forintokban.

BRICHTA E. zeneműkereskedése,
Törökbálint (Pestmegye.)

693 1—1

Boldogult Csima István főkántor országszerte ismeretes kitünő összeállítású 250 válogatott

szabályos orgonakiséretű gyászmiseéneket

tartalmazó énekkönyve mélyen leszállított áron (4 írt helyett 2 forint 50 kr.-ért) kapható az elhunyt özvegyénél Kiskunfélegyházán

694 1—4

Üzletek:
 Szent-Pétervár,
 Moszkva,
 Riga,
 London.

Üzletek:
 Szent-Pétervár,
 Moszkva,
 Riga,
 London.

Kérjünk
 1. sz.
 árjegyzéket az összes vonós és fuvóhangszerekről.

**ÁZI. ISKOLAI
 ÉS ZENEKARI
 HANGSZEREK**

Kérjünk
 1. sz.
 árjegyzéket az összes vonós és fuvóhangszerekről.

Jul. H. Zimmermann, Leipzig.

Hegedű és vonóhangszer különlegesség.

Egyedüli képviselő Magyarországon részére:

Hörl Nándor, Pozsony,

Ventur-utca 24. szám.

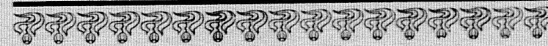
Csakis kifogástalan hangszerek kerülnek szétküldésre. Szállítás a legnagyobb gondnal és eredeti gyári áron történik. — Számtalan elismerőlevel a világ minden részéből a legkiválóbb szakértőktől. (678—1)

A kitünően bevált s kiválóan szép dallamokra írt
Magyar Kántor temető-, búcsuztató- és miseénekek gyűjteményes könyve kapható, füzve 2, kötve 3 koronaért

Biczók kántornál, Torontáltordán.

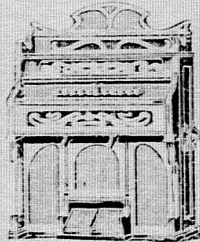
570 10—10

Jul. Heint. Zimmermann, Leipzig.
 Üzletek: Sz.-Pétervár, Moszkva, Riga, London.

Legjobb szerkezetű házi-, iskola-, koncert- és templom-harmoniumok gyára.

Egyedüli képvis. Magyarországon részére

Ferdinand Hörl

Pozsony, Ventur-u. 24.

Kérjünk 3. számú árjegyzéket orgonaharmoniumokra. Szállítás eredeti gyári áron.

Orgonaépítési műintézet.

RIEGER OTTÓ

villamos gépekkel berendezett cs. és kir. udv. orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállító, a Szentsír lovagja,
 a Ferenc József-rend lovagja.

A párisi s bécsi világiállításon kitüntetve.

(484—58)

Legolcsóbb árban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta legnyomású csörend-szerű (pneumatikai) tartós, nemes hangú orgonákat szállít. 30 év óta 980 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat a legmersékletesebb árban és lelkiismeretes pontossággal teljesít. — Orgona jókarban tartását mersékelt árban elvállalja. Tervezetek és rajzok kivanatra díjmentesen.

A Szent-István-Társulatnál megjelent

UJDONSÁGOK

Aranykönyv

Oktatókönyv az ifjúság számára. 6. Beleze után franciából fordította ASCHENBRENNER JÓZSEF

Diszes egészvászonkötésben K 2.60.

A nagy mesterség

vagyis a gyermek első házi nevelésének a mestersége. Irta SZUSZAI ANTAL

Ára füzve 1 korona.

AZ EMBER EREDÉSE. FAJI EGYSÉGE ÉS KORA

Irta Platz Bonifác dr. Ára diszes egészvászonkötésben K 6.60

Magyar szentek legendái

Irta BOSTY KÁLMÁN S. J. H. kiadás. Ára egészvászonkötésben K 1.40

Barázdák a szántóföldön

Elbeszélések Irta DOMONKOS ISTVÁN. Ára füzve K .40

A Szent-István-Társulat naptára 1906-ra

Ára 80 fillér. diszes cim- és előképpel Ára 80 fillér.

Családi Regénytár legutóbb megjelent két kötete:

44 kötet

Az aranypók

és egyéb elbeszélések. Irta KISS MENYHERT

Ára 1 korona.

45 kötet.

NŐI SZIVEK

Elbeszélések. Irta HRABOVSKY JULIA

Ára 1 korona.

NÉPIRATOK

223. sz. A PATAHÁZI MENYEGZŐ. Irta Sashegyi Tihamér. Ára 10 fill. — 224. sz. A SERTÉS TENYÉSZTÉSE ÉS HIZLALÁSA. Irta Mócsy László. Ára 12 fill. — 225. sz. MELYEK A POLGÁR KÖTELESSÉGEI? Hasznos útbaigazítások a törvények megtartására. Irta Dr. Sinovics Miklós. Ára 24 fill. — 226. sz. PÉLDABESZÉDEK ÉS KÖZMONDÁSOK. Összeszedte és magyarázta Horváth E. János. Ára 24 fill. — 227. sz. SZENT JÓZSEF TISZTELETE SZAVALATOKBAN ÉS ÉLŐKÉPEKBEN. Irta Erdősi Károly. Ára 16 fillér

MEGREDELHETŐK A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN

— Budapest, IV. kerület, Keeskeméti-utca 2. szám. —